

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.04.2012, sp. zn. 29 Cdo 883/2012, ECLI:CZ:NS:2012:29.CDO.883.2012.1

Číslo: 125/2012

Právní věta: Zástavní dlužník, jenž po zpeněžení zástavy v konkursu vedeném podle zákona č. 328/1991 Sb. na majetek osobního dlužníka nabyl postoupením pohledávku přihlášeného odděleného (zástavního) věřitele po zániku zajištění (zástavního práva) zpeněžením (§ 28 odst. 5 zákona č. 328/1991 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 2007) a zároveň předtím, než oddělený (zástavní) věřitel obdržel odpovídající výtěžek zpeněžení zajištění (§ 28 odst. 2 a 4 uvedeného zákona), má pouze právo na uspokojení postoupené pohledávky v konkursu vedeném na majetek osobního dlužníka vyplacením sedmdesáti procent výtěžku zpeněžení zajištění na něj připadajícího (§ 28 odst. 2 a 4 uvedeného zákona). Vyloučení celého výtěžku zpeněžení zajištění cestou vylučovací žaloby dle § 19 odst. 2 uvedeného zákona se na základě argumentu, že takovým postoupením splynula práva a povinnosti zástavního věřitele a zástavního dlužníka v jedné osobě (§ 584 obč. zák.), úspěšně domoci nemůže.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.04.2012

Spisová značka: 29 Cdo 883/2012

Číslo rozhodnutí: 125

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Žaloba vylučovací (excindační), Zástavní právo

Předpisy: § 28 ZKV ve znění do 31.12.2007
§ 584 obč. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozsudkem ze dne 16. 2. 2011 zamítl M ě s t s k ý s o u d v Praze žalobu, kterou se žalobce (KD, a. s.) domáhal vůči žalovanému (správci konkursní podstaty úpadce ČK, spol. s r. o.) zaplacení částky 6 400 000 Kč (bod I. výroku) a rozhodl o nákladech řízení (bod II. výroku).

Soud při posuzování důvodnosti žalobou uplatněného nároku vyšel zejména z toho, že:

1) K. banka, a. s. (dále jen „banka“), jako zástavní věřitel, uzavřela se společností W. spol. s r. o., jako zástavcem (jde o pozdějšího úpadce, jenž posléze změnil obchodní jméno do stávající podoby), dne 11. 7. 1994 a dne 19. 6. 1997 smlouvy o zřízení zástavního práva k nemovitostem, jejichž vyloučení z konkursní podstaty se žalobce původně domáhal (dále jen „zástavní smlouvy“). Zástavní smlouvy byly uzavřeny za účelem zajištění pohledávek banky vůči zástavci vzešlých ze smluv o úvěru

uzavřených mezi těmito subjekty 21. 7. 1994 a 19. 6. 1997 (dále též jen „zajištěné pohledávky“).

2) Pozdější úpadce (jako prodávající) uzavřel dne 8. 8. 1997 se žalobcem (jako kupujícím) kupní smlouvu, jejímž předmětem byly označené nemovitosti, za dohodnutou kupní cenu ve výši 9 500 000 Kč, jež měla být uhrazena ve dvou splátkách, tak, že do 30. 8. 1997 mělo být uhrazeno 6 700 000 Kč a do 15. 9. 1997 zbývajících 2 800 000 Kč.

3) Žalobce nezaplatil pozdějšímu úpadci dohodnutou kupní cenu.

4) Pozdější úpadce (jako prodávající) uzavřel dne 11. 12. 1998 s obchodní společností ULP, s. r. o. (jako kupující) smlouvu o prodeji části podniku, v níž není uvedeno, že by předmětem prodeje byla pohledávka vůči žalobci z titulu neuhrazené kupní ceny.

5) Pozdější úpadce oznámil žalobci dopisem z 13. 1. 1999, že smlouvou o prodeji části podniku ze dne 11. 12. 1998 došlo i k převodu pohledávky z titulu neuhrazené kupní ceny ve výši 9 500 000 Kč.

6) Usnesením ze dne 26. 10. 1999, sp. zn. 96 K 46/99, prohlásil Krajský obchodní soud v Praze konkurs na majetek úpadce.

7) Správce konkursní podstaty úpadce sepsal nemovitosti v březnu 2000 do konkursní podstaty úpadce s poznámkou, že na nich vázne zástavní právo ve prospěch banky.

8) Žalobce byl v době soupisu zapsán v katastru nemovitostí jako vlastník nemovitostí, s tím, že na nich vázne zástavní právo ve prospěch banky.

9) Správce konkursní podstaty úpadce dopisem datovaným 18. 1. 2001, doručeným žalobci 22. 1. 2001, odstoupil od kupní smlouvy, s odůvodněním, že dosud nebyla zaplacená kupní cena.

10) Správce konkursní podstaty úpadce vyzval žalobce dopisem ze dne 16. 2. 2001, doručeným 21. 2. 2001, aby do konkursní podstaty poskytl plnění dle § 27 odst. 5 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“), odkazuje na výše označené úvěrové a zástavní smlouvy.

11) Dne 25. 1. 2007, v době po pravomocném zamítnutí původní vylučovací žaloby (rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 17. 12. 2003, ve spojení s rozsudkem Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 12. 2005) se konala veřejná dražba nemovitostí, v důsledku které nabyl vlastnictví nemovitostí vydražitel VDT. Nemovitosti byly vydraženy za částku 6 400 000 Kč, z níž bylo po odečtení nákladů dražby poukázáno do konkursní podstaty 5 771 788 Kč.

12) Okresní soud v Děčíně usnesením zastavil řízení o žalobě, kterou se žalobce domáhal určení, že úpadce není vlastníkem nemovitostí. Učinil tak na základě zpětvzetí žaloby z 18. 5. 2007.

13) Majitelem zajištěných pohledávek (a přihlášeným konkursním věřitelem, jehož pohledávka byla zjištěna v incidenčním sporu vedeném u Městského soudu v Praze) byla k 31. 12. 2008 společnost N, jež pohledávky nabyla postoupením od banky.

14) Společnost N (jako postupitel) uzavřela se žalobcem (jako postupníkem) dne 31. 12. 2008 smlouvu o postoupení zajištěných pohledávek v celkové výši 17 082 927,60 Kč za sjednanou úplatu (dále jen „postupní smlouva“). Společnost N potvrdila žalobci 26. 3. 2009 splnění podmínek postupní smlouvy.

15) Usnesením ze dne 11. 5. 2009 připustil Městský soud v Praze, aby na místo dosavadního konkursního věřitele (společnosti N) v rozsahu postoupených pohledávek vstoupil do konkursního řízení jako konkursní věřitel žalobce.

Na tomto základě soud uzavřel, že žaloba, kterou se žalobce domáhá (po zpeněžení nemovitostí ve veřejné dražbě) vyplacení částky 6 400 000 Kč z konkursní podstaty, není důvodná.

Po novém projednání věci soud i s ohledem na závazný právní názor obsažený v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 6. 12. 2007, č. j. [29 Odo 1170/2006-144](#) (jde o rozsudek, jímž Nejvyšší soud k dovolání zrušil předchozí pravomocná /zamítavá/ rozhodnutí o vylučovací žalobě v této věci, uveřejněný posléze pod číslem 42/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek – dále jen „R 42/2008“), o neplatnosti odstoupení od kupní smlouvy, dospěl k závěru, že žalobce byl v době podání vylučovací žaloby vlastníkem nemovitostí.

K zániku žalobcova vlastnického práva došlo vydražením nemovitostí v rámci konkursního řízení, přičemž správce konkursní podstaty byl oprávněn s nemovitostmi disponovat v době konání dražby (25. 1. 2007), kdy platil pravomocný rozsudek Městského soudu v Praze o zamítnutí vylučovací žaloby. Žalovaný přitom sepsal nemovitosti do konkursní podstaty oprávněně postupem dle § 27 odst. 5 ZKV.

Žalobci tak vznikl pouze nárok dle § 28 ZKV, o němž je povolán rozhodnout konkursní soud dle § 28 odst. 2 ZKV, s omezením dle § 28 odst. 4 ZKV.

K odvolání žalobce V r c h n í s o u d v Praze rozsudkem ze dne 1. 12. 2011 změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že se ze soupisu konkursní podstaty úpadce vylučuje výtěžek zpeněžení označených nemovitostí ve výši 5 771 788 Kč (první výrok) a rozhodl o nákladech řízení před soudy všech stupňů (druhý výrok).

Odvolací soud rovněž zdůraznil, že podle závěrů obsažených v R 42/2008 nezaniklo vlastnické právo žalobce k nemovitostem odstoupením od kupní smlouvy a svědčilo žalobci až do zpeněžení nemovitostí. Po zpeněžení nemovitostí připadl do konkursní podstaty výtěžek zpeněžení. Přestože k okamžiku zpeněžení zaniklo podle ustanovení § 28 odst. 5 ZKV zástavní právo, trvalo nadále právo odděleného věřitele (původně banky, později společnosti N) na oddělené uspokojení pohledávek zajištěných zástavním právem k nemovitostem.

V okamžiku, kdy společnost N postoupila zajištěné pohledávky přihlášené do konkursu žalobci, tedy v okamžiku, kdy se žalobce jako zástavní dlužník stal i zástavním věřitelem, zaniklo v důsledku tohoto splnutí právo na oddělené uspokojení zajištěných pohledávek a odpadl tak i důvod pro zařazení výtěžku zpeněžení nemovitostí do soupisu konkursní podstaty, uzavřel odvolací soud.

Za situace, kdy vlastnické právo k nemovitostem (již dříve) přešlo v důsledku jejich zpeněžení na nabyvatele a splnutím zaniklo právo na uspokojení pohledávek zajištěných zástavním právem na nemovitostech, se žalobce sice již nemohl domáhat vyloučení nemovitostí ze soupisu konkursní podstaty, požadoval však důvodně, aby odtud byl vyloučen výtěžek zpeněžení nemovitostí. Po odpočtu nákladů spojených s prodejem nemovitostí ve veřejné dražbě činí čistý výtěžek zpeněžení nemovitostí 5 771 788 Kč, který odvolací soud vyloučil z konkursní podstaty ve prospěch žalobce.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, namítaje, že jsou dány dovolací důvody dle § 241a odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, tedy, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (odstavec 2 písm. a/), a že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (odstavec 2 písm. b/), a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Naplnění dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. spatřuje dovolatel v tom, že po původním pravomocném zamítnutí vylučovací žaloby týkající se sporných nemovitostí tyto nemovitosti zpeněžil za částku 6 400 000 Kč, z čehož výtěžek získaný do konkursní podstaty po

odečtení odměny a nákladů dražebníka činil 5 771 788 Kč. Poté, co Nejvyšší soud zrušil svým rozhodnutím (R 42/2008) pravomocná rozhodnutí o vylučovací žalobě, upravil žalobce žalobní petit tak, že požadoval „zaplacení částky 6 400 000 Kč jako náhradní plnění za zpeněžený majetek ve vlastnictví žalobce“, a soud prvního stupně v duchu tohoto „petitu“ rozhodl tak, že žalobu o zaplacení částky 6 400 000 Kč zamítl. Žalobce pak v odvolání požadoval změnu rozsudku soudu prvního stupně tak, že žalovaný je povinen „(...) zaplatit (vyloučit) z konkursní podstaty (...) peněžité plnění ve výši 6 400 000 Kč“. Odvolací soud, aniž by v průběhu jednání před ním žalobce jakkoliv upravil petit, však změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že se „(...) ze soupisu konkursní podstaty vylučuje výtěžek zpeněžení nemovitostí (...) ve výši 5 771 788 Kč“. Napadené rozhodnutí je tak v rozporu s žalobcem vytyčeným petitem, což je činí nepřezkoumatelným. Nadto se otázka částečné změny a případného částečného zamítnutí žaloby nutně měla projevit v rozhodnutí o nákladech řízení.

Dovolací důvod ve smyslu ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. tkví podle dovolatele v nesprávném posouzení zániku zástavního práva splynutím osoby žalobce a zástavního věřitele a s tím souvisejícím vznikem nároku na vydání výtěžku zpeněžení v nekrácené výši.

K tomu dovolatel poukazuje na to, že žalobce, jehož nemovitosti dovolatel sepsal do konkursní podstaty úpadce postupem dle § 27 odst. 5 ZKV jako majetek zajišťující (z titulu zástavního práva) pohledávku banky, se stal majitelem zajištěné pohledávky až na základě postupní smlouvy, kterou jako postupník uzavřel se společností N. jako postupitelem dne 31. 12. 2008, tedy po zpeněžení nemovitostí ve veřejné dražbě dobrovolné, konané již 25. 1. 2007. Zástavní právo váznoucí na nemovitostech tak zaniklo (ve shodě s ustanovením § 28 odst. 5 ZKV) již zpeněžením nemovitostí ve veřejné dražbě. Zajištěnému věřiteli (jeho právním nástupcům) tak vznikl nárok na vydání výtěžku zpeněžení, ovšem za podmínek daných ustanovením § 28 odst. 1 až 4 ZKV.

Postoupením pohledávky tedy nemohlo dojít k zániku zástavního práva splynutím (jak nesprávně uzavřel odvolací soud), neboť to již předtím zaniklo na základě skutečnosti uvedené v § 28 odst. 5 ZKV.

Žalobci, jenž se následně stal zajištěným věřitelem, přísluší pouze nárok na vydání výtěžku zpeněžení ve výši limitované ustanovením § 28 odst. 4 ZKV (tedy 70 % čistého výtěžku). Jiný závěr by zvýhodnil všechny případné zástavní dlužníky, kteří by mohli po prodeji zástav v konkursním řízení vykupovat pohledávky zástavních věřitelů s tím, že by na rozdíl od nich mohli v konkursu získat 100 % výtěžku namísto zákonem daného limitu pro zástavní věřitele. Tím by se obešel smysl označeného ustanovení zákona a došlo by k poškození všech věřitelů uplatňujících pohledávky v insolvenčním řízení.

Žalobce ve vyjádření navrhuje dovolání zamítnout, maje napadené rozhodnutí za věcně správné a závěry v něm obsažené za odpovídající judikaturu soudů rozhodujících v obdobných věcech. K tomu uvádí, že svůj právní názor na spornou věc obsáhle vyjádřil v odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně, přičemž na toto podání (ze dne 2. 5. 2011) zcela odkazuje. Dále žalobce poukazuje na to, že dovolatel se nezúčastnil odvolacího jednání, takže procesní i věcné námitky, které uplatňuje v dovolání, jsou k Nejvyššímu soudu vznášeny poprvé (před odvolacím soudem je neuplatnil); dovolací soud by k nim proto neměl přihlídnout. To se podle žalobce týká především namítané procesní vady.

K právnímu posouzení věci žalobce uvádí, že spor o náhradní peněžité plnění by nevznikl, kdyby dovolatel respektoval před zpeněžením nemovitostí skutečnost, že u Okresního soudu v Děčíně v rozhodné době probíhal pod sp. zn. 12 C 34/2006 spor mezi žalobcem a dovolatelem o určení právního vztahu k nemovitostem. Míni (s odvoláním na R 42/2008), že procesně i právně pochybil pouze dovolatel a proto je prisouzený nárok po právu. Žalobce se pak ztotožňuje se závěrem napadeného rozhodnutí, podle kterého „v okamžiku, kdy se žalobce jako zástavní dlužník stal i zástavním věřitelem, zaniklo v důsledku toho právo na oddělené uspokojení zajištěných pohledávek a odpadl tak i důvod pro zařazení výtěžku zpeněžení nemovitostí do soupisu konkursní podstaty“.

Nejvyšší soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Zákonem č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčním zákonem), byl s účinností od 1. 1. 2008 zrušen zákon o konkursu a vyrovnání (§ 433 bod 1. a § 434), s přihlédnutím k § 432 odst. 1 insolvenčního zákona se však pro konkursní a vyrovnací řízení zahájená před účinností tohoto zákona (a tudíž i pro spory vedené na jejich základě) použijí dosavadní právní předpisy (tedy vedle zákona o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 31. 12. 2007, i občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 2007). Srov. k tomu též důvody rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2010, sp. zn. [29 Cdo 3375/2010](#), uveřejněného pod číslem 41/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

Dovolání v této věci je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Nejvyšší soud se - v hranicích právních otázek vymezených dovoláním - zabýval nejprve tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Podle ustanovení § 28 ZKV věřitelé pohledávek, které byly zajištěny zástavním právem, zadržovacím právem, omezením převodu nemovitosti, převodem práva dle § 553 občanského zákoníku nebo postoupením pohledávky dle § 554 občanského zákoníku (dále jen „oddělení věřitelé“), mají právo, aby jejich pohledávka byla uspokojena ze zpeněžení věci, práva nebo pohledávky, jimiž byla zajištěna (odstavec 1). Výtěžek zpeněžení po odečtení nákladů spojených s udržováním, správou a prodejem zpeněžené věci, práva nebo pohledávky (dále jen „výtěžek zpeněžení“) vydá správce odděleným věřitelům se souhlasem soudu. Nebyla-li zajištěná pohledávka plně uspokojena, považuje se její neuspokojená část za pohledávku přihlášenou podle § 20 (odstavec 2). Oddělení věřitelé se z výtěžku zpeněžení uspokojí podle pořadí, v jakém vznikl právní důvod jejich nároku na oddělené uspokojení. Pro pořadí zákonného zástavního práva je rozhodující den jeho záznamu v katastru nemovitostí; pro pořadí soudcovského zástavního práva k nemovitosti je rozhodující doba, kdy soudu došel návrh na jeho zřízení (odstavec 3). Oddělení věřitelé se podle tohoto ustanovení uspokojují do výše 70 % výtěžku zpeněžení na ně připadajícího. Neuspokojenou část pohledávky lze uspokojit v rozvrhu, a to ve třídě, do níž pohledávka podle své povahy patří (odstavec 4). Zajišťovací práva uvedená v odstavci 1 zanikají zpeněžením věci, práva nebo pohledávky v konkursu, a to i v případě, že oddělení věřitelé nepřihlásili své pohledávky (odstavec 5).

V této podobě, pro věc rozhodné, platilo citované ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání i v době zpeněžení předmětných nemovitostí.

Dle ustanovení § 524 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, s postoupenou pohledávkou přechází i její příslušenství a všechna práva s ní spojená.

Podle ustanovení § 584 obč. zák., jestliže splyne jakýmkoliv způsobem právo s povinností (závazkem) v jedné osobě, zanikne právo i povinnost (závazek), nestanoví-li zákon jinak.

V této podobě platila citovaná ustanovení občanského zákoníku v době uzavření postupní smlouvy a

dosud změn nedoznala.

Ze skutkových závěrů soudů nižších stupňů se podává, že posléze zpeněžené nemovitosti byly sepsány do konkursní podstaty (již v březnu 2000) jako majetek osoby (žalobce coby zástavního dlužníka), jejíž věci (nemovitosti) zajišťují (z titulu zástavního práva) pohledávky (zajištěné pohledávky banky) vůči úpadci, tedy v režimu § 27 odst. 5 ZKV (ve znění účinném v době soupisu, tedy do 30. 4. 2000), přičemž posléze se důvod soupisu opíral také o domnělé (odstoupením od kupní smlouvy z 18. 1. 2001 obnovené) vlastnické právo úpadce k nemovitostem.

Jak se podává z napadeného rozhodnutí, odvolací soud se poté, co dospěl k závěru, že žalobce byl vlastníkem nemovitostí až do jejich zpeněžení ve veřejné dražbě, již nezabýval tím, zda zde byl jiný důvod vyloučit čistý výtěžek zpeněžení nemovitostí ze soupisu konkursní podstaty úpadce než ten, že postoupením zajištěných pohledávek žalobci (31. 12. 2008) zaniklo právo na oddělené uspokojení splynutím osoby zástavního věřitele a zástavního dlužníka.

Nejvyšší soud již v rozsudku ze dne 8. 10. 2008, sp. zn. [29 Odo 1324/2006](#), uveřejněném pod číslem 74/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 74/2009“), na který v podrobnostech odkazuje a na jehož závěrech nemá důvod cokoli měnit, vysvětlil, že postoupí-li zástavní věřitel pohledávku zajištěnou zástavním právem zástavnímu dlužníku, zanikne zástavní právo splynutím (§ 584 obč. zák.); to platí i tehdy, stane-li se tak v průběhu konkursu vedeného na majetek osobního dlužníka.

Samozřejmým předpokladem takového závěru však je, že zástavní právo trvá v době postoupení zástavou zajištěné pohledávky.

Úvahy odvolacího soudu jsou v tomto směru vnitřně rozporné. Odvolací soud totiž sice (správně) uzavírá, že zástavní právo k nemovitostem zaniklo v dané věci (v souladu s ustanovením § 28 odst. 5 ZKV) již okamžikem jejich zpeněžení ve veřejné dražbě (tedy 25. 1. 2007), současně však s ohledem na trvající právo odděleného věřitele na oddělené uspokojení zajištěných pohledávek dovozuje, že jakmile se žalobce jako „zástavní dlužník“ stal zástavním věřitelem, „zaniklo v důsledku tohoto splnutí právo na oddělené uspokojení zajištěných pohledávek a odpadl tak i důvod pro zařazení výtěžku zpeněžení nemovitostí do soupisu konkursní podstaty“.

Judikatura Nejvyššího soudu je sjednocena v závěru, že zástavní dlužník zajišťující svým majetkem pohledávku zajištěného (zástavního) věřitele vůči úpadci (osobnímu dlužníku) se zproští za trvání konkursu vedeného na majetek osobního dlužníka své povinnosti ze zástavního práva již tím, že do konkursní podstaty (a nikoli do rukou zajištěného věřitele) v intencích § 27 odst. 5 ZKV, uhradí zajištěnou pohledávku nebo složí cenu zástavy, a to bez zřetele k tomu, že s takto poskytnutou částkou je dále v konkursu naloženo způsobem (podle § 28 odst. 2 a 4 ZKV), který vede k tomu, že zajištěnému věřiteli se nedostane ani plné úhrady zajištěné pohledávky, ani plné úhrady ceny zástavy. Srov. k tomu stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 6. 1998, [Cpjn 19/98](#), uveřejněné pod číslem 52/1998 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, bod XXXV., str. 205 (381), rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 4. 2001, sp. zn. [32 Cdo 2584/98](#), uveřejněný pod číslem 74/2001 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2006, sp. zn. [29 Odo 251/2004](#), uveřejněný pod číslem 41/2007 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 41/2007“) a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2006, sp. zn. [29 Odo 961/2006](#), uveřejněný pod číslem 72/2007 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 72/2007“), jakož i rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 2011, sp. zn. [31 Cdo 2036/2009](#), uveřejněný pod číslem 25/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. V R 41/2007 přitom Nejvyšší soud vysvětlil, že zástavní dlužník (odlišný od osobního dlužníka) se zproští své povinnosti z titulu zástavního práva vůči zástavnímu věřiteli za trvání konkursu na majetek osobního dlužníka i tím, že plní do konkursní

podstaty osobního dlužníka zástavou (tím, že ji umožní sepsat), byť takovým plněním ještě nezaniká zástavní právo.

Z řečeného plyne, že nejpozději zpeněžením sepsané zástavy v konkursu vedeném na majetek osobního dlužníka (v návaznosti na R 41/2007) je zástavní dlužník zproštěn veškerých svých povinností vůči zástavnímu věřiteli plynoucích ze zástavního práva (přestává být zástavním dlužníkem).

V dané věci došlo ke zpeněžení zastavených nemovitostí 25. 1. 2007; od uvedeného data nebyl žalobce nositelem žádné povinnosti, která by později (31. 12. 2008) mohla splynout s právy zástavního věřitele a dozajista již nebyl „zástavním dlužníkem“.

Z pohledu zástavního věřitele (společnosti N) pak platí, že jeho zástavní právo váznoucí na nemovitostech zaniklo (podle § 28 odst. 5 ZKV) k 25. 1. 2007 zpeněžením nemovitostí ve veřejné dražbě. Po tomto datu již zástavnímu věřiteli (společnosti N) náleželo pouze právo na vydání tzv. čistého výtěžku zpeněžení zástavy (§ 28 odst. 2 ZKV), a to jen do výše 70 % výtěžku zpeněžení připadající na tohoto odděleného věřitele. Nositelem zástavního práva, jež by mohlo k 31. 12. 2008 zaniknout splnutím (v intencích R 74/2009) po postoupení zajištěných pohledávek osobě, která dříve (před zpeněžením zástavy) byla zástavním dlužníkem (žalobci), již zástavní věřitel (společnost N) po 25. 1. 2007 nebyl.

Tomu odpovídají i závěry, jež o povaze nároku zástavního věřitele (odděleného věřitele) v době po zániku zástavního práva zpeněžením zástavy (§ 28 odst. 5 ZKV) a před vyplacením výtěžku zpeněžení (dle § 28 odst. 2 a 4 ZKV) zformuloval Nejvyšší soud v R 72/2007.

Platí dále, že postoupí-li přihlášený zástavní věřitel pohledávku zajištěnou zástavním právem na věci jiné osobě až po zpeněžení zástavy v konkursu vedeném na majetek osobního dlužníka, avšak ještě předtím, než se mu dostane 70 % výtěžku zpeněžení zástavy na něj připadajícího (§ 28 odst. 2 a 4 ZKV), přechází na nabyvatele pohledávky (postupníka) v souladu s ustanovením § 524 odst. 2 obč. zák. též právo na vyplacení takového výtěžku zpeněžení. Žádný z takto postoupených nároků nezaniká splnutím (§ 584 obč. zák.) jen proto, že osobou, která je postoupením nabyta (postupníkem), je ten, kdo zástavu předtím vlastnil (ke dni jejího zpeněžení).

Jinak řečeno, zástavní dlužník (žalobce), jenž po zpeněžení zástavy v konkursu vedeném na majetek osobního dlužníka (úpadce v této věci) nabyt postoupením pohledávku přihlášeného odděleného (zástavního) věřitele (společnosti N) po zániku zajištění (zástavního práva) zpeněžením (§ 28 odst. 5 ZKV) a zároveň předtím, než oddělený (zástavní) věřitel obdržel odpovídající výtěžek zpeněžení zajištění (§ 28 odst. 2 a 4 ZKV), má pouze právo na uspokojení postoupené pohledávky v konkursu vedeném na majetek osobního dlužníka (úpadce) vyplacením 70 % výtěžku zpeněžení zajištění na něj připadajícího (§ 28 odst. 2 a 4 ZKV). Vyloučení celého výtěžku zpeněžení zajištění cestou vylučovací žaloby dle § 19 odst. 2 ZKV se na základě argumentu, že takovým postoupením splynula práva a povinnosti zástavního věřitele a zástavního dlužníka v jedné osobě (§ 584 obč. zák.), úspěšně domoci nemůže.

Právní posouzení věci odvolacím soudem ve světle těchto závěrů (plynoucích z dosavadní ustálené judikatury Nejvyššího soudu) zjevně nemůže obstát.

Nejvyšší soud tudíž, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadené rozhodnutí zrušil, včetně závislého výroku o nákladech řízení (§ 242 odst. 2 písm. b/ o. s. ř.) a vrátil věc odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 a 3 o. s. ř.).

Vzhledem k tomu, že napadené rozhodnutí neobstálo již v rovině právní, pokládal Nejvyšší soud za

nadbytečné zabývat se i tvrzenými vadami řízení.

Pro úplnost zbývá dodat, že dovolatelův návrh na odložení vykonatelnosti napadeného rozhodnutí podle § 243 o. s. ř. byl zjevně neopodstatněný, jelikož vylučovací žaloba dle § 19 odst. 2 ZKV je svou povahou žalobou určovací; rozsudek, jímž soud takové vylučovací žalobě vyhoví, se nevykonává.